

dělat, a to bych potřeboval dopsat řadu knih, na které mám smlouvu. Život mi ovšem zásadně změnila dvě úmrtí: mé ženy před dvěma lety a dcery letos v únoru. Osud bývá nemilosrdný. A tak v noci poslouchám hudbu, vzpomínám, ale také – a to je důležité – dostávám nápady k další práci.

Změnil se za ta léta stříh vašeho pláště? Nebo umístění věcí, které nosíte po kapsách?

Kdepak. Jako v celém životě, tak i v kapsách musí být řád. Vše na stejném místě. V kapsičce na povrchu saka bloček, v levé náprsní kapse kapesník a propisky, v pravé brýle. V postranních kapsách saka vlevo klíče a mobil, vpravo peněženka na drobné. V kapse kalhot prkenice. Jen nožík, který jsem jako správný muž nosíval, jsem přestal potřebovat.

A co vaši pacienti? V čem jsou po půl století jiní?

Děti se nezměnily, jsou stále báječnou nepopsanou tabulí. Zato rodiče se mění. Změnil se totiž charakter rodiny. Na děti nemají čas a rodičovský vztah kompenzuji

náhrazkami. „Neotravujte, támhle máte počítač.“ Mé dětství bylo jiné. Za války jsem byl členem skupiny Woodcraftu, zakázaného lesního skautingu. Naučili jsme se poznávat listy stromů, keřů, léčivé byliny, polní kvítí, stopy zvčere ve sněhu, siluety dravců v povětří, ptáky, motýly, uměl jsem chytat raky a pstruhy do ruky, vyřezávat loďky z kůry a zapalít sto ohňů v dešti či sněhu za sebou, každý jen jednou sirkou. Byli jsme stále aktivní. Dnes jsou děti zahlceny pohodlnými prožitky, schází jim iniciativa. Jsou rafinovanější, my jsme byli důvěřivější. Jsou asi vzdělanější v úzkých oblastech, ale chybí jim všeobecná vzdělanost. Rozhodně nejsou šťastnější, protože se samy málo o něco přičiní, máločeho si váží, vše je pro ně jaksi samozřejmé. Uvědomuju si generační rozdíl, doba je jiná, podmínky jsou jiné a bohužel vztahy jsou jiné, ke všemu a ke všem.

Jak vnímáte vývoj postavení lékařů?

Povinností lékaře je služba nemocným, avšak stále víc se stává ze služebníka slouhou. Pacien-

“ Povinností lékaře je služba nemocným, avšak stále víc se stává ze služebníka slouhou. Pacienti, kterým nezáleží na penězích a kteří by chtěli vše nakoupit, se někdy chovají naprosto nevhodně.

ti, kterým nezáleží na penězích a kteří by chtěli vše nakoupit, se někdy chovají naprosto nevhodně. Dlouhá léta určoval a rozhodoval lékař. Dnes je veřejnost přeinformovaná a dezinformovaná. Internet je v této souvislosti neštěstí; dá se na něm najít spousta nesmyslů a pacient obtěžuje lékaře, jak to, že neléčí podle postupu uvedeného na internetu. Na příbalových

letácích je uvedeno daleko víc komplikací, kontraindikací a negativních interakcí, takže se bojíte užít jakýkoli lék. Nerovné je i postavení lékaře a léčitele – když něco zkazí lékař, ženou ho k soudu. Když uškodí léčitel, bylo to vaše rozhodnutí.

Poprvé na české univerzitě, při Lékařské fakultě v Hradci Králové, vzniklo středisko tradiční čínské medicíny. Není celostní přístup, který nabízí, právě tím, co chybí moderní medicíně?

Něco z čínské medicíny snad funguje, akupunktura může nějaké dráhy ovlivnit. Ale alternativní medicínu odmítám. Zažil jsem spousty smrtí, kdy rodiče odmítli klasickou protinádorovou léčbu a dítě, které předtím léčil nějaký šarlatán, k nám přišlo umřít.

Co vlastně bylo zásadním poznatkem, který znamenal obrat k léčitelnosti nádorů?

Museli jsme pochopit biologii nádorové tkáně a šíření nádorů i rozpoznání a doléčování zbytků nádorových buněk u zdánlivě zdravého